

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto III.

V Ljubljani, dne 28. aprila 1927

Štev. 17

Slovenski romarji nekdanj in danes

Romanje je med Slovenci že nekaj zelo starega. Mnogi so hodili po bližnjih, nekateri pa so odhajali na tako oddaljena božja pota, da se niso nič več povrnili. Povodi so bili zelo različni. Na bližnja božja pota so navadno hodili v večjih družbah, šli so tje, da opravijo svoje cerkvene dolžnosti ob enem pa, da se nekoliko razvedre in vidijo nekaj sveta. V oddaljene kraje pa so največkrat odhajali prav posebno pobožni, ki so si s tem hoteli priboriti gotovo mesto v nebeškem kraljestvu ali pa tudi grešniki, ki so šli iz lastnega nagona, po nasvetu znancev, največkrat pa na zahtevo duhovščine na zahtevo duhovščine na težko, oddaljno pot.

Med taka božja pota je spadalo romanje v Kompostelo, tja daleč na Španško. Danes, v času železnic in avtomobilov se nam zdi to skoraj nekaj nemogočega, priti peš v omenjene kraje. Pot v Rim ali Köln na Bavarskem, kamor so tudi kaj radi romali pobožni Slovenci in imeli svoj poseben oltar, ni za primerjati s težkim potom v Španijo. Najtežji je bil prehod preko večno zasneženih Alp, in Pirinej, kjer je marsikak kompostelski romar našel svoj grob.

Kdor je odhajal na to težko pot, se je zavedal, da najbrže ne bo nikdar več gledal svojega domačega kraja in svojih dragih. Josip Lavtižar, župnik iz Rateč, omenja v svojih spisih, kako so se romarji pripravljali na romanje v Kompostelo. Pred odhodom je kompostelski romar povabil prijatelje na svoj dom. Najprej so šli v cerkev, kjer so opravili za romarja zadušnico s črno mašo z biljami. Romarju je moralo bit kaj čudno pri duši, ko je gledal in prisostvoval svojim lastnim pogrebnim ceremonijam. Iz cerkve so se vrnili na romarjev dom, kjer so imeli malo pojedino, nekake vrste pogrebščino. Slovo je bilo tembolj genljivo, ker so med slovesom tudi zvonili, kakor pri pogrebu. Po končanih obredih je romar vzel vse potrebno, navadno znano romarsko posodo za vodo, prijel za popotno palico, segel svojcem v roko in odšel. Zakaj so hodili romarji baš v Kompostelo ni natančno znano, kakor tudi to ne, kdo je Slovence seznanil s tem krajem. Res je, da je tamkaj sv. Jakob, toda gotovo so na svetu še drugi svetniki, ki imajo toliko moči.

Kompostela šteje okrog 25.000 prebivalcev in ima zelo staro visoko šolo, osnovano že l. 1526. Mesto je prav zanimivo. Ima velike starodavne palače in mnogo cerkev. V mestu, ki ni nič večje kot Maribor je 50 cerkev z 288 oltarji, s 114 zvonovi in 36 bratovščinami. Tako zanimivo romanje je vzel slovenski skladatelj p. Hugollin Sattner za svojo opero, ki so jo igrali letos v Ljubljani in baš za to prinašamo slike iz tistih krajev.

V zadnjih letih so vrnli Slovenci romali v Jeruzalem, v Lord na Francoskem in v Rim, toda ne peš, marveč z železnico ali po morju.

največ romarjev pa je hodilo na sv. Goro pri Gorici, na sv. Višarje in na Brezje. Precej daleč so hodili Sorčani na božjo pot; vsako leto jih je nekaj odšlo na Bavarsko v Innichen v svojo nekdanjo domovino. Sedaj ne romajo več, pač pa pošiljajo tja denar za maše.

V zadnjih letih je romanje peš skoraj ponehalo; in tudi romarskih vozov ni več toliko, kakor pred leti. Le tu pa tam srečamo na veliki cesti dolge vozove, navadno pokrite s plahdami, na njih pa romarje iz Dolenjske, ki se peljejo na Brezje. Romarji na sv. Goro in sv. Višarje pa so nam zelo otežkočili Italijani, ki so se polastili

omenjenih krajev in kljub temu, da se papež kaj rad zavzame za sedanjo vladajočo družbo v Italiji, delajo našim romarjem večkrat velike neprilike.

Kakor je mnogi drugi romantični naredila železnica konec, tako tudi romanju, ki se je spremenilo ali sploh ponehalo. Mnogo manjših božjih potov so opustili.

Tako je nekoč slovela božja pot na Bledu, v Ljubnem pri Podnartu, v Kropi in v nešteto drugih krajih.

Bilo pa je mnogo ljudi, ki so in še danes izkoriščajo ljudsko pobožnost. Med temi so tudi razni redovniki, ki se prav dobro zavedajo, da bi ostali brez kruha, če bi božja pota ponehala.

Kakor smo pred nekaj leti videli, so poskušali tudi v bližini Ljubljane v Vodicalh z znano prevarljivko »Vodiško Johanco« postaviti novo božjo pot, kar jim pa le ni uspelo.

Ljudje počasi prihajajo do spoznanja, da je Bog povsod, prav tako doma, kakor v cerkvi in zunaj v večno lepi naravi, kjer najbolj izraža svojo vsegamogočnost ter ljubezen do človeka in tudi ostalega stvarstva. Ako kdo hoče res od srca moliti, gleda, da je sam, kjer ga nihče ne moti v tili pobožnosti.

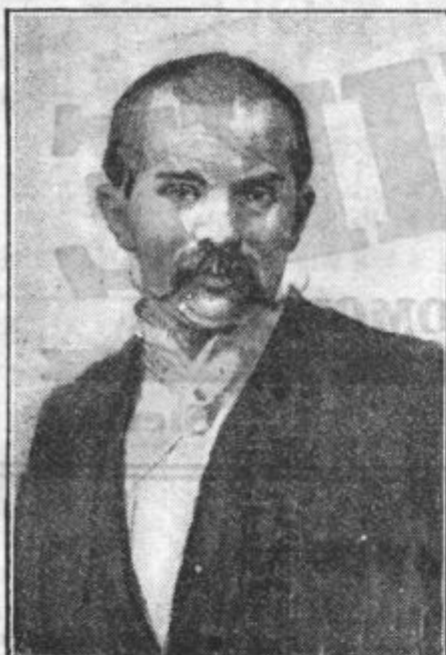
Kdor pa se hoče pokoriti, stori najbolje s samozatajevanjem, ki je pred Bogom gotovo več vredno, kakor vse kazanje pobožnosti. Tisti, ki so hodili na božja pota radi razvedrila ali želje do popotovanja, pa danes opravljajo svojo pobožnost doma in goje

planinarstvo ali pa prirejajo druge izlete po širnem svetu.

Še v poznih letih pa se bodo spominjali Slovenci zanimivih prigodbic, ki so se dogodile na takih potovanjih, ko so hodili tolažiti svojo dušo na božja pota in starejši ljudje jih bodo obdržali navadno v prav lepem spominu. Najlepše v dobi romanja so bile gotovo svečane zaprisege in obljube, katere so ljudje tiste dobe točno izvršili ter ostali mož beseda, večkrat kljub hudemu naporu in trpljenju. Pa tudi precej umetnostnih spominov bo ostalo poznejšim rodovom. V mnogih cerkvah so romarji sami ali pa za njih denar postavljali lepe oltarje, slike ali kakšne druge lepe naprave. V sedanjih časih pa ima umetnost zopet drugje svoje polje.



Cerkev sv. Jakoba v Komposteli.



Dr. ing. profesor J. V. Hrasky 70-letnik.

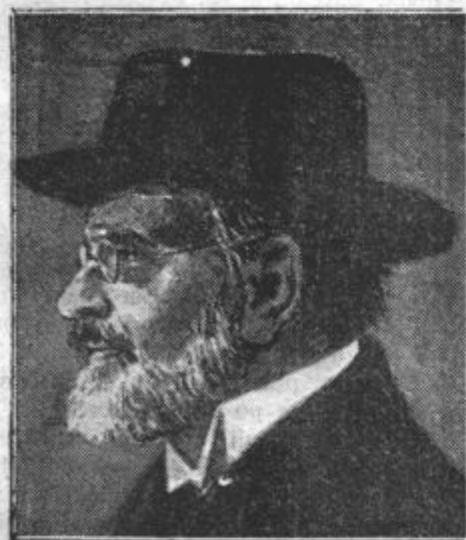
Ta zelo učenj mož je prišel kot mlad inženir v Ljubljano, baš v tistih časih, ko so pri nas pričeli z zelo važnimi gospodarskimi deli. Naredil je načrte za najlepše ljubljanske stavbe, med temi za gradbo ljublj. gledališča, dež. dvorca i. t. d. Še večje zasluge pa ima na deželi, kjer je uravnal struge raznemu vodovju in izpeljal mnogo vodovodov.



Pet zakramentov v eni uri — prestop Japonke z otroci v katoliško vero. Na veliki ponedeljek so v škofijski palači v Ljubljani krstili, izpovedali, birmali in poročili po katoliških obredih Japonko, gospo Skušekovo, ki je bila doslej civilno poročena z gosp. Ivanom Skušekom, nekdanjim uradnikom avstrijskega konzulata v Pekingju. — Na sliki vidimo vso družbo z ljubljanskim knezoškofom gosp. dr. Jegličem v sredini — po končanih obredih.



«Tatra» avtomobil prvi na Šmarni gori. Zadnjič smo ga srečali pri Sv. Katarini, danes ga pa najdemo že skoraj še na težavnejši točki, vrh Šmarne gore. Če pojde tako naprej, ga bomo kmalu srečali kje na naših planinah. Ta ne posebno velik avtomobil spretno vodi njegov lastnik gosp. Karol Čamernik.



Levo:

Dr. Kugy, znani svetovni planinec, po materi slov. po kolenja, po očetu pa Nemeč, rojen v Trstu, je eden izmed največjih prijateljev naših krajev in našega naroda. Tekom zadnjih let je po širni Evropi predaval o Julijskih alpah in privabil mnogo tujcev v naše kraje. V ponedeljek večer je predaval tudi v Ljubljani. Pripovedoval je,

da je baš med našimi planinskimi prebivalci našel svoje najdražje, najbolj odkrite prijatelje, še neokužene od svetovne sebičnosti. Spisal je tudi lepo, zelo obsežno knjigo o naših planinah. S to knjigo je zanesel dr. Kugy glas o lepoti naših planin daleč po širokem svetu, ki se preje ni zanimal mnogo za naše kraje

Desno:

Ivan Rihteršič, petinšedemdesetletnik, rodom iz Bukovice v Selški dolini je obiskoval gimnazijo v Kranju, učiteljske pa v Ljubljani. Po končanih študijah leta. 1874. je bil za učitelja na Črnučah, na to v Kopanju pri Grosupljem, Doberničah v novomeškem okraju, več let v Srednji vasi v Bohinju in nazadnje v Senčurju pri Kranju. — Na vseh svojih službenih mestih si je pridobil nevenljive zasluge za naše ljudi, največje pa pač v Bohinju. Sedaj pa prebiva še čil in zdrav v Celju pri svojem sinu. Želimo mu, da bi še mnogo let užival svoj



teško zaslužen pokoj in z veseljem gledal na sad dela, ki so ga rodila njegova mlada leta.



Velike zatvornice ob Ljubljani, ki so bile pred leti postavljene za odvajanje vode in osuševanje barja so pred kratkim odstranili, ker je voda sedaj že precej uravnana. V krajih kjer je bilo pred leti samo neprehodno močvirje, so sedaj lepe njive in travniki, katere bodo s časom še znatno razširili



Iz bojov pred Šibko. Na sliki vidimo veliko razliko med nekdanjim bojevanjem in borbo v zadnji svetovni vojni, ko so bili bojevniki po večini skriti v jarkih.

Desno:

Car Osvoboditelj Aleksander II. je bil velik Slovan in ni več mogel prenašati, da bi Turki še naprej trpinčili in uničevali slovanski življenj. — Zato je sklenil, da z vojsko osvobodi slovanske robove izpod krutega turškega jarma. Dne 24. aprila 1. 1877., baš pred 50 leti je izšel njegov mani-

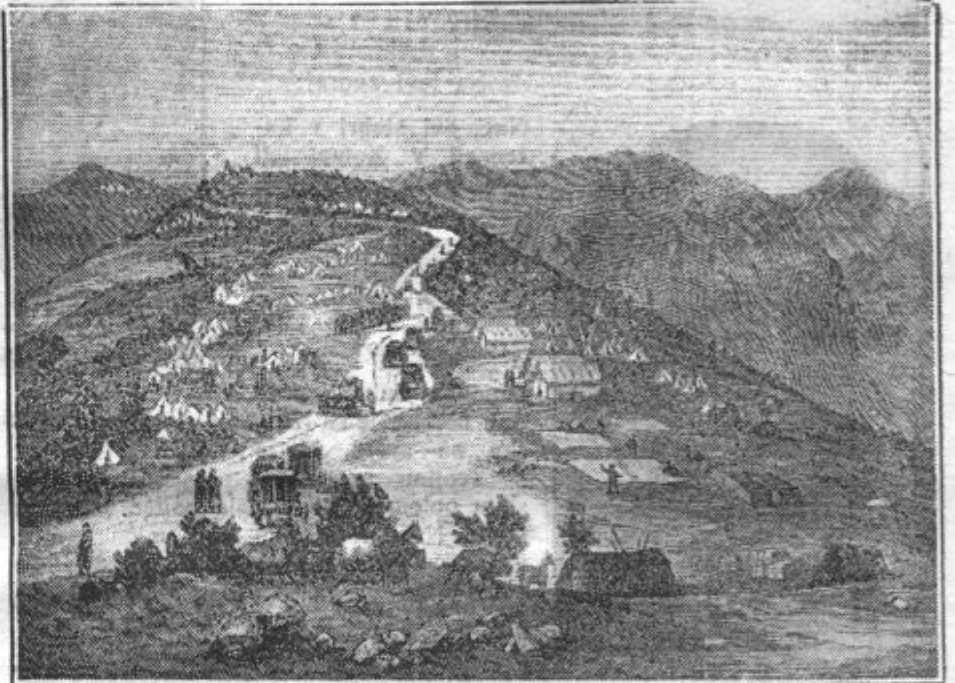


fest, v katerem je sporočil vsem svojim podanikom in celemu svetu, da je potrpljenje Rusije izčrpano ter napočil trenutek, ko mora Rusija z orožjem v roki nastopiti v obrambo svojih bratov po krvi, veri in jeziku na Balkanu. — Ta dan pa je tudi za Slovence izredno važen. Ruska napoved vojne Turčiji radi zatiranja Slovanov je vzbudila tudi v slovenskih srcih narodno zavest in upanje v narodno osvoboditev in od tega časa vidimo, kako postajajo Slovenci vedno bolj samozavestni ter ponosni na svoje narodno slovansko pokolenje.



Desno:

Prelaz Šibka, kamor so bili Rusi potisnjeni od Plevne, pa so se kmalu vrnili pred trdovratno trdnjavo.



Vrhovni poveljnik ruske vojske Nikolaj Nikolajevič, ki je bil izboren vojskovodja in je Turke pošteno naklestil



Desno:

Kapetan Josip Šircelj, poveljnik 1. jugoslov. polka Matija Gubec odpelje drugi transport jugoslov. prostovoljcev iz Vladivostoka na ladji Himalaja. Njegova zasluga je v veliki meri, da se je več kot tisoč Slovencev tega polka srečno rešilo pred boljševiki.



Car Aleksander II. in takratni Karel Rumunski pred Plevno. Plevna je bila zelo močna turška trdnjava, ki je zapirala Rusom pot na Balkan. Za omenjeno trdnjavo je nastala ena najbolj krvavih borb, kar jih pozna zgodovina. — Trdnjavo je junaško branil Osman paša.

